

AKIVA EN RACHEEL - עֲקִיבָא וְרַחֵל

Liefde voor elkaar en voor de Tora

INFOBLAD

Hij was een arme schaapherder, zij de dochter van een schatrijke landeigenaar. Ze was bereid alles op te geven om met hem te trouwen. Op één voorwaarde: dat hij Tora zou leren.

De analfabete, veertigjarige herder bleek een buitengewoon talent. Als Rabbi Akiva werd hij een van de belangrijkste joodse geleerden ooit. Hij leefde in een tijd waarin de Romeinen het steeds moeilijker maakten om een joods leven te leiden en het zelfs verboden om Tora te leren. Maar daar trok Rabbi Akiva zich niets van aan. Ondanks alle gevaren ging hij door. Ook al kostte hem dat uiteindelijk zijn leven...

Schaapherder

Het was een van de eerste warme dagen, na een winter met veel regen. De lammetjes sprongen vrolijk rond tussen de voorjaarsbloemen. De granaatappelbomen lieten hun prachtige rode bloesems zien en de vijgenboom ontvouwde zijn frisgroene bladeren boven de waterbron. Maar de schaapherder die onder die boom zat, lette niet op de mooie natuur om hem heen. Terwijl hij met een schuin oog de kudde in de gaten hield, tekende hij met een stok letters in het zand. T-o- r-a, las hij langzaam. R-a-ch- ee – l. Het Hebreeuwse woord voor 'schaap'. Maar ook een meisjesnaam...

De herder staarde naar een steen in de bron. Op de plek waar het water op de steen druppelde, zat een gat. Ineens glimlachte hij. 'Als waterdruppels door kunnen dringen tot een steen, dan moet het ook lukken om de woorden van de Tora in mijn hoofd te krijgen. Als ik ze maar vaak genoeg herhaal'. Avot de Rabbi Nathan 6

'Akiva!' de herder keek op. Hij bloosde. Vanaf de heuvel kwam een meisje naar hem toe gerend. Een meisje dat Racheel heette. 'Volg de schapen en je vindt de herder!' lachte ze, toen ze naast hem onder de boom neer plofte. Ze keek naar de letters in het zand en schreef er iets bij. Terwijl ze een cirkel om de woorden trok, zei Racheel: 'Lees dit eens achter elkaar'. De herder las: 'Tora. Racheel. A-k-i-v-a'. Ze keek hem ernstig aan. 'Precies', zei ze zachtjes. 'Tora, Racheel en Akiva. Die drie horen bij elkaar. Want als Akiva belooft om Tora te gaan leren, dan belooft Racheel dat ze met hem trouwt'. Ketoevot 62b

Jeruzalem van goud

Racheel was de dochter van Kalba Savoea, een rijke landeigenaar. Toen haar vader hoorde over de liefde tussen Racheel en Akiva, werd hij woedend. 'Als je het waagt om met die analfabete schaapherder te trouwen, dan zet ik je het huis uit!' schreeuwde hij. 'En luister goed: nooit, nooit zal je meer iets van me krijgen, nog niet het allerkleinste muntje'. Racheel trok zich niets van haar vader aan en trouwde met Akiva. Het kon haar zelfs niet schelen dat ze nu zo arm was dat ze op stro moest slapen. 's-Morgens plukte Akiva het stro uit haar lange haren. 'Ooit koop ik voor jou een mooi sieraad voor in je haar, een Jeruzalem van goud', beloofde hij. Op een keer werd er aan de deur van hun huisje geklopt. 'Hebben jullie misschien een beetje stro?', vroeg een straatarme man. 'Natuurlijk!', zei Racheel. 'Neem gerust zoveel als je nodig hebt'. Akiva zei toen: 'Zo zie je maar, er zijn mensen die zelfs nog armer zijn dan wij. Want wij hebben tenminste nog stro in overvloed!' Nedariem 50a

Eenheid

Intussen leerde Akiva dag en nacht Tora. Na een paar jaar ging hij naar Javne. Onder leiding van Jochanan ben Zakkai was dit stadje uitgegroeid tot een centrum van Tora studie. Niet alleen uit Jehoeda, maar ook uit andere landen werden vragen gesteld aan de Tora-geleerden van Javne. 'Hoe moeten we Pesach vieren, nu er geen beet hamikdasj meer is? Op welke dag valt Jom Kipoer dit jaar?'

De vragen leidden vaak tot heftige discussies. 'Het gaat er niet om wie er werkelijk gelijk heeft', benadrukte de voorzitter keer op keer. 'We moeten met zijn allen één duidelijk antwoord geven, dat voor alle joden geldt. Want als wij verdeeld zijn, gaat iedereen doen wat hij zelf het beste vindt. Stel je voor dat de joden in Egypte Jom Kipoer op een andere dag zouden vieren dan die in Rome! Het beet hamikdasj is verwoest, we hebben geen eigen joods land meer. Eenheid is het allerbelangrijkste voor het voortbestaan van het joodse volk. Wij moeten het goede voorbeeld geven'.

Vrienden

Vol bewondering luisterde Akiva naar de Tora-geleerden in Javne. Neem nou Eliëzer ben Horkenos - die man onthield echt alles! Hij kon woordelijk navertellen hoe hij iets van Jochanan ben Zakkai of een van zijn andere leraren had gehoord. 'Jij bent zeker al jong met Tora leren begonnen?' vroeg Akiva. 'Welnee joh', zei Eliëzer. 'Tot mijn 28ste wist ik echt helemaal niets. Ik heb gewoon enorm geboft met mijn goede geheugen'. Op dat moment schoof Jehosjoea ben Chananja aan. 'Zo, ik heb me weer genoeg geprikt voor vandaag', lachte hij. 'Met welk probleem zijn jullie bezig?' Toen hij de verbaasde blik van Akiva zag, legde Jehosjoea uit: 'Ik ben naaldenmaker. Voordat ik hierheen kom, moet ik eerst voldoende naalden hebben verkocht zodat mijn gezin vanavond iets te eten heeft'. Akiva haalde opgelucht adem. Hij was dus niet de enige die arm was! En Eliëzer was het levende bewijs dat je ook een Tora-geleerde kon worden als je pas op latere leeftijd begon. Al gauw werden Eliëzer en Jehosjoea zijn vrienden - en zijn leraren. *Avot de Rabbi Nathan 6; Berachot 4:1; Sjabbat 39b*

Vlechten

Toen Eliëzer en Jehosjoea een jesjieva, een Toraschool, openden in het plaatsje Lod, ging Akiva met zijn vrienden mee. *Ketoevot 63a*
Af en toe reisde hij naar huis, naar Racheel. Toen hij op een keer voor de deur van hun huisje stond, hoorde hij iemand zeggen: 'Racheel, je lijkt wel een weduwe - je man is er nooit! Hoe lang denk je dat nog vol te houden? Je had in een mooi landhuis kunnen wonen in plaats van in dit armoedige krot. Ik hoorde dat je zo arm bent dat je zelfs je vlechten hebt afgeknipt om ze voor geld te verkopen!' Akiva hield zijn adem in. 'Ook al zou mijn man nog twaalf jaar wegblijven, dat maakt me niets uit. Zolang Akiva maar zijn droom waarmaakt en een groot Tora geleerde wordt', antwoordde Racheel. Het leek net of ze wist dat Akiva voor de deur stond en haar hoorde... Hij wist voldoende en ging terug naar Lod om opnieuw voor langere tijd te gaan leren. *Nedariem 50a*

Spijt

Na vele jaren brak voor Rabbi Akiva het moment aan dat hij zoveel geleerd had dat hij in Benee Berak, niet ver van Lod, zijn eigen Tora-school ging openen. *Sanhedrin 32b*
Maar eerst ging hij naar Racheel. Duizenden leerlingen reisden met hem mee. Toen Kalba Savoia hoorde dat er een beroemde Tora-geleerde in de stad was aangekomen, kwam hij meteen. Hij had geen flauw idee, dat het Akiva was. 'Ik heb een probleem', zei hij. 'Ik heb mijn dochter ontferd omdat ze met een schaapherder wilde trouwen en heb daar veel spijt van'. 'Als u geweten had, dat die herder een Tora-geleerde zou worden, had u haar dan ook ontferd?' vroeg Rabbi Akiva. 'Nee, zelfs al had hij maar één enkel hoofdstuk geleerd, dan was dat voor mij al voldoende geweest'. Rabbi Akiva antwoordde: 'Kalba Savoia, ik ben op weg naar Benee Berak om mijn eigen Tora-school te openen, maar ik weet nog steeds hoe ik een kudde schapen moet hoeden!'. Kalba Savoia was even stil. Toen herkende hij zijn schoonzoon. Hij gaf Akiva en Racheel de helft van zijn bezit. *Ketoevot 63a*

Sjema

De Romeinen regeerden met harde hand over Jehoeda. Tora-leren en beriet mila werden verboden. De meeste Joden trokken zich daar niets van aan. Er waren voortdurend opstanden tegen de Romeinen. Rabbi Akiva steunde de aanvoerder, Sjimon Bar Kochba. Maar de Romeinse overmacht was te groot. De opstand werd keihard neergeslagen. Rabbi Akiva werd opgepakt terwijl hij Tora leerde en ter dood veroordeeld. Terwijl hij het sjema zei, stierf hij bij het woord *echad*. *Berachot 61b*

EXTRA INFO De tijd van Rabbi Akiva (± 50 - 135 na de jaartelling)

Javne	Ondanks de verwoesting van het beet hamikdasj en het verlies van de onafhankelijkheid van het Joodse land, pasten de Joden zich niet bij de levenswijze van de Romeinen aan. Ze leefden volgens de regels van de Tora en bleven als volk verenigd. Javne werd het belangrijkste centrum van Tora studie. De beslissingen die de geleerden in Javne over de Tora namen, werden ook nagevolgd door de grote Joodse gemeenschappen in het buitenland, zoals Egypte, Babylonië, Arabië en Rome.
Torascholen	In Javne werden de rechters en leraren opgeleid. Na afloop van hun studie trokken zij het land in om de mensen te leren hoe je ook na de verwoesting van het beet hamikdasj een joods leven kon leiden. Op deze manier gaven zij hun kennis van de mondelinge Tora door aan de volgende generaties. Op verschillende plaatsen werden <i>jesjievot</i> (Torascholen) opgericht. De plaatselijke geleerden behandelden de eenvoudige vragen. Moeilijkere kwesties werden voorgelegd aan Javne.
Benee Berak	De jesjieva van Rabbi Akiva was in Benee Berak. In zijn tijd was de mondelinge toelichting van de Tora nog niet opgeschreven, dus alles werd uit het hoofd geleerd! Rabbi Akiva vond een systeem uit om de <i>halachot</i> (regels) gemakkelijker te onthouden. Hij ordende ze in categorieën, bijvoorbeeld de halachot voor sjabbat, huwelijken of die met betrekking tot het eigendomsrecht.
Hadrianus	De Romeinen lieten de bevolking min of meer met rust, want ze hadden hun aandacht hard nodig voor allerlei opstanden elders in het Romeinse rijk. Totdat keizer Hadrianus aankondigde dat Jeroesjalajiem zou worden herbouwd als een Romeinse stad, compleet met een circus, een arena en een tempel voor de goden van Rome. Veel Joden waren woedend over deze plannen.
Bar Kochba	Onder leiding van aanvoerder Bar Kochba brak een grote opstand uit. Rabbi Akiva en andere Tora geleerden steunden hem. Het lukte Bar Kochba om de ene na de andere stad te veroveren en de Romeinen naar Syrië te verdrijven. Twee jaar lang was Jehoeda weer een onafhankelijk, Joods land. Hadrianus wilde een afschrikwekkend voorbeeld stellen aan alle andere landen die hij had onderworpen. Daarom stuurde hij Severus, zijn beste veldheer, met extra troepen vanuit Britannia naar Jehoeda. Tegen zoveel overmacht kon niemand op. De ene na de andere vesting viel in de handen van de Romeinen. Bar Kochba en zijn dapperste strijders sneuvelden tijdens de verdediging van Beitar, de laatste vesting die nog in Joodse handen was.
Aelia Capitolina	Hadrianus beseftte dat de kracht van het Joodse volk in hun godsdienst lag. Daarom wilde hij het onmogelijk maken om een Joods leven te leiden. Hij volgde zijn plannen en bouwde een nieuwe stad op de ruïnes van Jeroesjalajiem. In de stad die nu Aelia Capitolina heette, mochten Joden niet komen. Hadrianus vaardigde een verbod op Tora leren uit. Hij liet de synagogen en de Torascholen sluiten en Tora geleerden gevangen nemen. Velen werden gedood, waaronder Rabbi Akiva. Anderen vluchtten naar het buitenland of verborgen zich in grotten. Hadrianus kon wel het land verwoesten, maar niet het Joodse volk. Want op afgelegen plekken in de bergen van Galilea en in het verre land Babylonië werd het de traditie van de Tora voortgezet.